

SERTİFİKA PROGRAMI

GÜVENLİKTE STRATEJİK DÖNÜŞÜM

1. DÖNEM 2024 | ÇEVİRİMİÇİ

VİZYON BELGESİ

Millî Savunma ve Güvenlik Enstitüsü
National Defence and Security Institute

VİZYON BELGESİ

MİLLÎ SAVUNMA VE GÜVENLİK ENSTİTÜSÜ

MİLLÎ SAVUNMA ve GÜVENLİK AKADEMİSİ

SERTİFİKA PROGRAMI | 1. DÖNEM 2024

DEVLETİN VE HAYATIN DOĞASI; YENİ EKOSİSTEM

Dünyadaki temel trendlere bakıldığında “toprak ve makineyi” takiben “bilgi ve bilgiye dayalı ürünler” temelli yeni ekonomi çağında küresel rekabet “mikro-milliyetçilik”, “entegrasyon” ve “öngörülemezlik” üzerinden gelişmekte, hayatın ve devletin yeni doğasını belirleyen meydan okumaların; “kaynak ve paylaşım krizi”, “üretim-tüketim-büyüme” formülünün sürdürülemezliği, Çin kaldırıcı ile “orta sınıfın tasfiyesi”, “enerji, su ve gıda güvensizliği”, hayatın her alanında “4. boyuta geçiş”, “işgücünde insan kaynağının tasfiyesi”, değişen devlet doğası ve beklenti yönetimi temelinde “sert ve yumuşak gücün hibrit akıllı güçle yönetişi” olduğu temel referanslar olarak şekillenmektedir.

Tüm bu temel parametreler içerisinde, teknolojideki dönüşümler; yapay zeka, sanal/artırılmış gerçeklik ve mobilite merkezli gelişerek tüm insan hayatını ve doğasını değiştirmeye adaydır. ‘Endüstri 4,0’ ve ‘Toplum 5,0’ kavramlarının dünyanın dönüşümünü yönetmek açısından mühim başlıklar olduğu aşikârdır. Bir diğer etken de Çin’in dünya sahnesinde her geçen gün etkinleşmeye başlamasıyla oluşturduğu türbülanstır. Yeni İpek Yolu projesi “Kuşak ve Yol”; karadan ve denizden 64 ülkeyi ilgilendiren bir küresel entegrasyon projesi olarak şekillenmekte, iktisadi pastanın dağılımını kalıcı olarak değiştirmektedir.

Tüm bu gelişmelerle birlikte, “Güvenliğin Ekosistemi” hukukuyla birlikte değişmektedir. Güvenlik - Demokrasi ikilemi bundan sonra çok daha fazla yaşanacaktır. Çünkü orta sınıfı eriyen ve güvenlik eksenini sofistike bir zemine kayan ülkelerde demokrasinin yaşatılması çok zordur. “Güvenlik bize otoriter rejimler mi getirecek” sorusunun daha fazla tartışılması gerekmektedir. Orta sınıfı olmayan ülkelerde, otoriter rejimler ya da kaosun iki seçenek olarak önümüzde durduğu aşikârdır.

Bölgesel ve küresel güvenlik anlamındaki iş bölümünün nasıl yapılacağı ve bedellerinin nasıl paylaşılacağı da yaşadığımız dönemin öncelikli tartışma başlıklarıdır. Güvenlik üzerinden yeni ittifakların gelişmesi ise Türkiye ve İngiltere başta olmak üzere çeşitli ülkelerin aldıkları risklerden ve inisiyatiflerden okunabilmektedir. Mülkiyet ve güç kavramlarının niteliği tarihsel olarak değişmektedir. “Başarıda Başarısızlık” sendromu yaşayan AB’nin geleceğini ise, Brexit sonrası Batı’da yeniden canlanan 2. Dünya Savaşı öncesine benzer iç kamplaşma ve Rusya’nın ne olacağı belirleyecektir. Yeni küresel güç adaylarından Rusya’nın yeni silahlar deklarasyonu ve Çin’in altın garantili yuan ile petrol ticareti güvenlik ekosistemi ve rezerv paralar için milat olmuş, Brexit’in anlamı ve dengelere etkisi biraz daha geride kalmıştır.

GELECEĞİN GÜVENLİĞİ

Savaş ve barış, tehditler ve strateji, nüfus meseleleri ve bulaşıcı hastalıklar gibi konular yüzyıllardır düşünürlerin ve yazarların gündeminde olmuştur. Ancak güvenlik çalışmaları İkinci Dünya Savaşı sonuna kadarki dönemde ayrı bir çalışma hâline gelmemiştir. Bir alanın ortaya çıkışı gündeme geldiğinde önceki çalışmalardaki öncüllere ve hazırlık niteliğindeki çalışmalara atıfta bulunmak kolaydır. Güvenlik çalışmaları bağlamında iki dünya savaşı arasındaki döneme gitmek ve o dönemde savaşların önlenememesi ve nedenleri konusundaki çalışmalara atıfta bulunmak mümkündür.

Birinci Dünya Savaşı'nda şekillenen ilk formu ile "güvenlik", uluslararası çalışmaların temelinde yer almaya başlamıştır. İkinci Dünya Savaşı'nda güncellenen bu çıkarımlar en son Soğuk Savaş ile nihai hâline almış; uluslararası sistemin, üzerine kurulduğu ve yönetildiği güvenlik şablonu kurumsallaştırmıştır. Geleneksel güvenlik anlayışının son hâli ise 11 Eylül Saldırıları sonrası ABD'nin küresel terörizm ile mücadele stratejisini duyurması ve sistem içerisinde var olan tüm paydaşların bu stratejinin parçası ve uygulayıcısı olması ile anlamlandırılmıştır.

1990'lardan sonra uluslararası sistemde yaşanan köklü değişimler ve küreselleşmenin beraberinde getirdiği teknolojik gelişmeler modern dönemde yeni tehditlerin ortaya çıkmasına, mevcut tehditlerin ise şeklen değişime uğramasına sebep olmuştur. Uluslararası sisteme devlet dışı aktörler ve askerî olmayan tehditlerin de dâhil olmasıyla günümüzün güvenlik ortamı çok boyutlu bir hâl almış, buna paralel olarak mücadele yöntemlerinin de güncellenme ihtiyacı hâsıl olmuştur. "Savaş", "güç" ve "barış" terimleri, Soğuk Savaş sonrası döneme kadar güvenlik ortamının anlaşılmasında en etkili tanımlamaları içermektedir. Geleneksel güvenlik anlayışının öncüleri; geçmişin şiddet eğilimli anlayışının gelecekte de devam edeceğini varsaymaktadır. Bunun yanında geleceğin güvenlik ortamı ile başa çıkmanın geçmişten çıkarılan derslerle mümkün olacağını düşünmekte, gücü maksimize etmenin güvenliği de maksimize edeceğini değerlendirmektedirler. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle bu dönemin güvenlik algısını oluşturan konsept ve kalıplar dönüşüme uğramış, küreselleşme ve teknolojik gelişmeler ile birlikte geleneksel anlayışın güvenlik tanımlamasında kullanılan terimler değişime uğramıştır.

Geleneksel güvenlik anlayışının ordu, cephe, silah, muharebe alanı kavramları olağanüstü değişim ve dönüşüme maruz kalmış, mücadele alanı adeta tüm dünya hâline gelmiştir. Söz konusu durum, "güvenlik" olgusunu; kaynağı, zamanı ve şekli önceden tahmin edilmesi güç, hatta neredeyse imkânsız, asimetrik tehditlere açık ve çok boyutlu bir alan hâline getirmiştir. Yeni güvenlik anlayışı ile birlikte; uluslararası terörizm, organize suç örgütleri, devlet-dışı silahlı aktörler, siber terör, saldırı amacı güden devletler, konvansiyonel ve kitle imha silahlarının yaygınlaşması gibi riskler, ulusal fiziki varlığa yönelik tehditler arasına girmiştir.

Savaşı Clausewitz'in tanımı ile "politikanın başka araçlarla devamı" olarak ele aldığımız zaman bahsedilen şekilde evrim geçirmiş olsa da çatışma ve savaş ortamının, siyasal alan var olduğu sürece devam edeceği kanaati ortaya çıkmaktadır. Savaşın evriminde hiç şüphesiz teknoloji en belirleyici rolü oynamıştır. 20. yüzyılın özellikle ikinci yarısında elektronik, iletişim ve malzeme teknolojilerindeki gelişmeler, askerî alanda da önemli atılımlara vesile olmuştur. Bu gelişmelerin 21. yüzyıla yansımaları, savaşın icrasını kökünden değiştirmiştir.

İletişim teknolojilerinin gelişmesi, jeopolitik gelişmeler ve ulus devletlerden ziyade devlet-dışı aktörlerin (örgütler, mikro milliyetçilik, terörizm vb.) ön plana çıkması; savaşın yeni usul, taktik ve sistemlerle icrasını doğurmuştur. “Dördüncü Nesil Savaş” olarak adlandırılan bu yeni yaklaşımda çok daha küçük, hareket kabiliyeti yüksek, ağ merkezli bir yapıda birbirine bağlı birlikler; siyasi, ekonomik ve sosyal harekâtların bir parçası olarak kullanılmaktadır.

Dördüncü Nesil Savaş'ın ilk açık örnekleri olan Libya Harekâtı, Suriye İç Savaşı, Afganistan gibi örneklerde devletlerin siyasi ve askerî hedefleri için devlet-dışı aktörleri kullandıkları, savaşların meydana ya da açıkça ilan edilmiş bir şekilde değil "vekalet savaşı" (proxy war) şeklinde yürütüldüğü görülmektedir. Gerilla harbi, gayrinizami harp stratejileri öne çıkmaktadır. Taktik ve stratejik sonuç için psikolojik harp, elektronik harp, siber harp gibi yöntemler kullanılmaktadır.

Teknolojinin henüz insan faktörünü devreden çıkarmadığı günümüzde, güvenlik faaliyetlerine destek hizmeti konusunda geldiği noktada, insanların sahip olduğu gücü on katına çıkarabilen teçhizatlar, gözlem sırasında tehdidi atlamayan kombine tesisler ve insan kullanımındaki sofistike imha araçları, insani stratejiler ile insanlara karşı planlanan, aslında çok eskiden beri olagelmiş durumun sürekli güncellenmiş hâli olarak görülebilir.

Günümüzde ilk örneklerini gördüğümüz insansızlaştırılmış güvenlik alanı ise gelecekte en çok karşımıza çıkacak olgudur. Önce araçların insansızlaşması, arkasından muharebelerin ve en sonunda tüm güvenlik ve savunma çerçevesinde değerlendirilecek alanların bu şekilde değişmesi ile olgular, hedefler, yollar ve hatta sonuçların farklı şekillerde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Geleceğin güvenliği aslında gelecekte var olan ihtiyaçların ve genelleşmiş hayat şartlarının çizdiği çerçevede şekillenecektir. Günümüzde hayatımızın parçası olan internet üzerine yapılan çalışmalarda, henüz 1996 yılında hazırlanmış bir yayımda bile “lidersiz, devlet dışı aktörlerden oluşan bir ağ yapısının (internet gibi) bilgi devrimindeki avantajı ele geçireceği ve kuruluşlara yönelik biçimsiz, düşük yoğunluklu sürdürülecek yeni tip bir toplumsal çatışmanın yükselmekte olduğu” tezi ortaya atılabilmektedir.

Bir süredir tartışılmalı ve küreselleşmenin getirdiği güvenliğin temel öznesinin birey-toplum-devlet skalasında konumlandırılmayan yeri de gelecekte daha keskin şekilde belirleyecektir. Teknoloji ve bireysel ihtiyaçların, bu konumlandırmaya etkisi bilinse de hangi noktaya getireceği konusu açıklık kazanmamıştır.

Yüksek/alçak siyaset (high/low politics) kavramlarının toplumsal ve kamusal kabullerindeki değişimin de kavramların bir parçası olan güvenliğin kapsam ve araçlarını belirleyeceği görülebilmektedir.

Gelecek olgusunun güvenikleştirilmesi ise; fütürist bir hayal gücü üzerine inşa edilen yaklaşımların ötesinde aslında öngörülen gelecek şartlarının insan-toplum-devlet nezdinde güvenlik olgusu içinde değerlendirilmesidir. Olgusal olarak, geleceğin söz konusu özneleri önceleyecek şekilde planlama ve şekillendirme noktasını nitelemesi konusunda değerlendirmeye alınmalıdır.

STRATEJİK VİZYON GELİŞTİRME

Strateji, tanımlanan mevcut koşullar ile bu çerçevede belirlenen vizyonun gerçekleştirilmesi amacıyla hazırlanan genel yol haritasının adıdır. Bu bağlamda gerek **mevcut koşulların** sağlıklı bir biçimde tanımlanması, gerek gelecekte ulaşılmak istenen hedeflerle ilgili bütünlük arz eden ve anlaşılabilir bir **vizyonun** geliştirilmesi, gerekse tüm mevcut kapasite ve imkânları ortak beklentiler doğrultusunda eşgüdümlü olarak harekete geçirecek uygulanabilir ve bütünlük arz eden bir **strateji geliştirilmesi** büyük önem taşımaktadır.

İdeal geleceği temsil eden, sağlıklı biçimde hazırlanmış bir vizyon, muhataplarını harekete geçirecek kadar **iddialı ama aynı zamanda ulaşılabilir hedefleri** içeriyor olmalıdır.

Vizyonsuz bir toplum mevcut durumun ataletinden kurtulamayacağı gibi, erişilmesi imkânsız bir vizyonun peşine sevk edildiği için de kısa sürede uğrayacağı hayal kırıklığı ile yine ataletle sürüklenecektir. Dolayısıyla **gerçekçi, tasavvur edilebilir, uygulanabilir, esnek, kolay anlaşılabilir/anlatılabilir, hassas değerleri göz önünde bulunduran ve arzulan hedefler ortaya koyan bir vizyon**, hazırlanacak strateji üzerinde belirleyici etkiye sahip olacak; akılları ve yürekleri eş zamanlı olarak harekete geçirecektir.

Küresel düzeyde son yirmi yılda meydana gelen gelişmeler önceki dönemlere kıyasla yüz yıla bedel etkiler bırakmıştır. Değişim ve dönüşüm bugün olağanüstü bir hızla gerçekleşirken, izleyen on yıl içindeki gelişmeler 21. yüzyıl için belirleyici olacaktır. Böylesi bir ortamda **stratejik vizyon geliştirme** tüm aktörler için acil ve hayati öneme sahip bir hâle gelmiştir.

Mevcut uluslararası sistemde uluslararası ilişkiler, **çok boyutlu rekabet** temelinde ilerlemektedir. **Devletlerin doğası da değişmekte**; hukuk üreten, son kararı veren altın hisse kendisinde kalmak kaydıyla devletin rolü gerilerken devletçi ve kapitalist/liberal yaklaşımlar arasında orta yol arayışları sürmekte, kamu diplomasisi gibi yeni uygulamalar devreye girmekte; düşünce kuruluşları, STK'lar, üniversiteler, yerel yönetimler, sportif kurumlar, özel sektör ile benzeri kurum ve yapıların rolleri artmaktadır.

Uluslararası platformda son dönemde etkili hâle gelen söz konusu yeni araçlardan daha etkin yararlanılabilmesi, bu alanda gerçekleştirilecek **kapasite inşasına ve insan kaynağı yönetimine** bağlıdır.

Ülkelerin yumuşak ve sert güç kapasitelerini tam olarak harekete geçirebilmesi noktasında din, dil, tarih, coğrafya gibi faktörler önemini korusa da, işlerlik kazanması ancak nitelikli insan kaynağına dayalı yüksek katma değer üreten bir ekonomiye sahip olarak uluslararası iş bölümünden nitelikli pay almaları ile mümkün olacaktır.

Bu sürecin başarısı da iç ve dış politika önceliklerine uygun biçimde, öncelikle güçlü ulusal altyapı müteakiben ise hedeflenen tüm ülke ve bölgelerde **karşılıklı bağımlılık** oluşturabilecek çok boyutlu yapılar inşa edilebilmesine bağlıdır.

DEVLET DOĞASININ DEĞİŞİMİ GÜVENLİĞİN SINIRLARI

Bilindiği üzere “ulus-devlet” modern bir kavramdır ve Orta Çağ’a ait siyasi yapıların dönüşmesi ile ortaya çıkmıştır. Modern dönemin başlangıcında devletler ulus oluşturmaya çabalarken, 19. yüzyılda milliyetçiliğin yükselişi ile birlikte “uluslar” devlet oluşturmaya başlamış ve sonuçta “ulus-devlet” son dönemin norm siyasi yapısı hâline gelmiştir.

Ne var ki, hem 1. ve 2. Dünya Savaşları’nın asıl sorumlusu olarak aşırı milliyetçiliğin görülmesi hem de liberal kapitalist küresel sistemde devletlerin işlevselliklerini koruma arayışları, milliyetçiliğin aşınmasına ve “ortak pazar” temelli **bütünleşme** çabalarının yoğunlaşmasına neden olmuştur. İlk önemli örneği AT/AB olmak üzere, **ulus-devletten piyasa devletine** doğru bir dönüşüm başlamıştır. Bu dönüşüm tüm dünyada hâlen devam etmektedir. Özellikle son 30 yılda Çin’de yaşanan deneyim dikkate alındığında, bireyi ya da devleti öncelikle bağlamında **devlet doğasının ideolojik düzlemde de değişmekte** olduğu gözlemlenmektedir.

Devlet doğasının değişmesi **içeride yasaların, dışarıda stratejik yönelimlerin değişmesi** demektir. Bazen içerideki yasaların değişmesi, stratejik yönelimlerin değişmesine neden olurken, bazen de stratejik yönelimler, iç politik düzenlemeler üzerinde belirleyici etki gösterir. Bu nedenle **iç/dış politika etkileşiminin** doğru düzenlenmesi ve yönlendirilmesi gerekir.

Uluslararası sistem düzeyinde meşruiyet ise mevcut uluslararası sistemin bekası açısından hayati öneme haizdir ve sistem düzeyinde etkili olan tüm aktörlerin beklentilerine tatminkâr cevap verebildiği ölçüde işlevselliğini koruyacaktır. Günümüzdeki küresel terör olayları bağlamında ulus-devletin meşru şiddet kullanma tekelinin sorgulamaya açılmasını, bir de bu açıdan değerlendirmek büyük önem taşımaktadır.

Devletin şiddet kullanma tekelini kaybetmekte oluşu; önümüzdeki dönemlerde “savaşların”, terör grupları ve “meşru” devletler arasında yapılacağı varsayımlarına neden olmuştur. Günümüzde Irak, Suriye, Somali, Afganistan, Pakistan gibi pek çok ülkede yaşanan çatışma ve gerginliklerin ardında bu tür yaklaşımlar yatmaktadır.

Güvenlik; klasik sözlük anlamı içinde, “tehlike bulunmaması hâli, emin ve rahat olma” şeklinde tanımlanabilir. Diğer bir anlatımla güvenlik, zarara uğramamak ve korku içinde olmamaktır. Arnold Wolfers bu tanımlamayı iki farklı bileşene bölerek bir güvenlik tanımlamasına ulaşmaya çalışmıştır.

Wolfers’a göre güvenlik; objektif anlamda eldeki değerlere yönelik bir tehdidin olmaması, subjektif anlamda ise bu değerlere yönelik bir saldırı olacağı korkusu taşımamaktır. Bu tanımlamadan hareketle güvenlik olgusunun varlık sebebinin “tehdit” olduğu söylenebilir. Tehdit kavramı ise; bir devlet, toplum ya da bireyin yaşamına veya sahip olduğu değerlere yönelik olumsuz sonuçlar doğurma potansiyeli olan olaylar ya da olgular şeklinde tanımlanabilir.

Günümüz koşullarında güvenlik; insan hayatını tehdit eden risklerin azaltılması ya da ortadan kaldırılması şeklinde yeniden tanımlanmalıdır. Zira günümüzde tehditlerin yanı sıra riskler ön plana çıkmaya başlamıştır. Fakat bu yeniden tanımlama, bilimsel bir etkinlikten öte politik veya ideolojik bir araç şeklinde ortaya çıkmaktadır. David Baldwin'e göre güvenlik kavramının yeniden tanımlanması, son dönemlerde disiplin içi bir endüstri hâline gelmiştir.

Bununla birlikte, bu gibi çabaların büyük bölümü, güvenlik kavramının kendisiyle ilgili olmaktan çok, ulus devletlerin politika gündemlerinin yeniden tanımlanması ile ilgilidir. Bu genellikle, dış askerî tehditlere karşı geleneksel güvenlik kaygısına ek olarak insan hakları, ekonomi, çevre, uyuşturucu madde trafiği, salgın hastalıklar, suç ya da sosyal adaletsizlik gibi konulara büyük oranda öncelik kazandırmak için sunulan teklifler şeklini almaktadır.

Bu gibi teklifler, genelde hangi halkların ya da insan gruplarının hangi değerlerinin korunması gerektiği hakkında normatif tartışmalar ile bu değerlere yönelik tehditlerin doğası ve büyüklüğüne dair ampirik tartışmaların karışımıyla desteklenmektedir. Fakat yapılması gereken; güvenlik politikalarından öte, güvenlik algılamalarının yeniden inşa edilmesidir.

Realizmin güvenlik kavramını metalaştırıcı yaklaşımı nedeniyle güvenliğin psikolojik bir olgu olduğu gerçeğinden uzaklaşmıştır. Böylece güvenlik çalışmalarında birey/insan güvenliği kapsam dışı kalmış ve ihmal edilmiştir. Ancak Soğuk Savaş'ın bitişiyle beraber devlet merkezli çatışma ve savaşların etnik çatışmalara dönüşmesi, analiz birimi olarak toplum ve bireyi ön plana çıkarmıştır. Dolayısıyla yeni dönem güvenlik çalışmalarının analiz birimi çeşitlilik arz eder: küresel sistem, devlet, toplum ve birey.

Kopenhag Okulu, güvenikleştirme kavramı sayesinde, Güvenlik Çalışmaları alanının salt askerî sorunlara ve devlet-temelli yaklaşımlara indirgenmemesini öngören geniş güvenlik gündemi taraftarları arasında konumlanmış, bir yandan da bireylerin varlığını ve refahını etkileyebilecek her şeyin güvenlik sorunu olarak kabul edilmesini reddederek, geleneksel görüştekilerin güvenlik kavramının anlamını yitirmesine dair endişelerini gidermiştir. Bu üçüncü yol yaklaşımına göre (Kopenhag Okulu'na göre) her şey güvenlik sorunu değildir, güvenlik söylem yoluyla inşa edilir.

Küreselleşme, yeni bir olgu olmamakla birlikte, Soğuk Savaş sonrası dönemde etkisini bilimin ve yaşamın tüm alanlarında hissettirmeye başlamış ve bu bağlamda güvenlik alanı da bu dönüşümden payını almıştır.

Küreselleşme olgusunun güvenlik alanına girmesi Soğuk Savaş sonrası döneme ilişkin güvenlik arayışları ile birlikte olmuştur. Soğuk Savaş sonrası dönemde küreselleşme sürecinin hemen her alanda yaratmış olduğu dönüşüm süreci sonucu tehdit algılamaları çeşitlenmiş, bu bağlamda güvenlik kavramının genişleme ve derinleşme süreci hızlanmıştır.

Güvenlik kavramının "genişlemesi" askerî güvenliğin yanı sıra ekonomik, çevresel, toplumsal vb. askerî olmayan güvenlik alanlarının da güvenlik alanı içine dâhil edilmesi sürecidir. Güvenlik kavramının "derinleşmesi" ise devletlerin yanı sıra bireylerin, grupların ve diğer devlet dışı birimlerin de güvenlik çalışmalarında analiz birimi olarak ele alınması sürecidir.

Güvenlik algılamalarında meydana gelen değişimin en önemli sebeplerinden birisi, tehdidin tek boyutlu, devletten devlete olma klasik konumundan çıkarak, asimetrik ve çok boyutlu bir konuma ulaşmasıdır. Bu durum, günümüz tehditleri ile mücadelede klasik yapılanma ve anlayışların geçerliliğini tamamen yitirdiğine işaret etmektedir. Bunun yanında risk ve tehditlerin kaynağının, zamanının ve şeklinin önceden tahmin edilmesinin, Soğuk Savaş döneminin aksine imkânsız bir hâle geldiği yeni güvenlik ortamında, mücadele alanı bütün dünya olarak ortaya çıkmıştır.

Küreselleşme sürecinde gerçekleşen devletin doğasının değişiminin güvenlik alanına etkileri aşağıdaki başlıklarda incelenebilir:

1- Güvenlik Alanında Yeni Tehditlerin Ortaya Çıkması

Siber terör, bilimsel çalışmaların ekolojik dengeyi bozma girişimleri (genetik bilimi), yeni tür hastalıklar (kuş gribi) vb.

2- Geçmişte Olan Fakat Güvenlik Alanı İçinde Düşünülmeyen Konuların Güvenlik Alanına Eklemlenmesi

Birey Güvenliği, Aile-Gençlik Güvenliği, Çevre Güvenliği, İklim Güvenliği, Gıda Güvenliği, Demografi Güvenliği, Meritokrasi Güvenliği, Ekonomi Güvenliği, Sağlık Güvenliği, Eğitim Güvenliği, İstihdam Güvenliği ve Şehir Güvenliği vb.

3- Geleneksel Güvenlik Tehditlerinin Dönüşüm Yaşamaları

Terör, savaş, organize suçlar vb tehditlerin kabuk değiştirmesi ve yeni formlarda ortaya çıkmaları.

Bu çerçevede devlet doğasının değişimi ile yeni devlet ve toplum mekanizmaları, yeni güvenlik anlayışıyla harekete zorlanmaktadır. Devlet algısı ise varlık nedeni, yükümlülükleri/sınırları, güvenlik tartışmalarının devlet ve insan temelli yeni rotasına yön vermekte ve sınırlarını da yeniden dizayn etmektedir.

Güvenliğin sınırları, tartışmaların genişlemek yerine derinleşmesi ile tartışılacak yeni kavram ve olguların belirlenmesi için sadece akademik camia için değil aynı zamanda uluslararası sistemdeki boşlukların giderilmesi için de gereklidir.

Millî Savunma ve Güvenlik Enstitüsü
National Defence and Security Institute

MILLÎ SAVUNMA VE GÜVENLİK AKADEMİSİ SERTİFİKA PROGRAMI

AMAÇ | HEDEF

Katılımcılara stratejik yönetim ve liderlik alanlarındaki yenilikleri aktarmak, Türkiye ve dünyadaki gelişmeler ışığında ulusal ve uluslararası güvenlik stratejileri konularında çok yönlü analiz, sentez ve değerlendirmeler yapabilmelerine, çözüm önerileri, farkındalık ve gelecek öngörülerini geliştirmelerine destek sağlamak amaçlanmaktadır. Katılımcıların eğitim sonunda, stratejik analiz ve durum değerlendirmesi yaparak, uygun hareket tarzları geliştirme yeteneğine sahip olmaları hedeflenmektedir.

KAPSAM

21. yüzyıl güvenlik sorunlarının dönüşümünü takip edebildiğimiz bir dönem olarak dikkat çekmektedir. Devlet, toplum ve insan temelli güvenlik anlayışında yaşanan değişim ve gelişmeler ışığında olabildiğince detaylı bir inceleme hedeflenmektedir. Güvenlik çalışmalarında güncel ve/veya kronik sorunların teorik altyapısı, ana tartışmaları, çözüm önerileri gibi konuların katılımcılar tarafından anlaşılması ve yorumlanabilmesi için gerekli tüm perspektifler güçlü temelle kurgulanacaktır.

YÖNTEM

Öğretim, yetişkin eğitim metodolojisine uygun olarak, vaka analizleri ile desteklenmiş, katılımcıların aktif olduğu senaryoya dayalı yöntemle gerçekleştirilecektir. Her dönemin Programı için bir ana tema seçilerek Akademi dâhilindeki sertifika programları ile katılımcılara konu hakkında derinlikli bilgi verilmesi öngörülmektedir. Spesifik olarak seçilen konular yatay yerine dikey araştırma tekniği ile uzmanlaşmayı teşvik etmektedir. Sertifika programları ile ilgili dönemin ana teması ve alt temaları hakkındaki etkin tüm bilgi ve değerlendirmelerin katılımcılara aktarılması planlanmaktadır.

KATILIM

Sivil bürokrasi, öğrenciler, akademisyenler, savunma sanayii ve sektör uzmanları ile güvenlik/savunma kurumları temsilcileri, özel sektör, sivil toplum ve medya profesyonelleri ile temalara ilgi duyan herkes katılım sağlayabilir. Başvurular **TASAM** sitesinden çevrimiçi olarak alınarak, katılım için gerekli bilgiler iletilmektedir.

TAKVİM

Cumartesi günleri **10.00-13.30** saatleri arası toplamda 4 gün ve **12 çevrimiçi oturum** şeklinde gerçekleştirilecektir.

SERTİFİKA

Program sürecindeki **12 oturumun en az 9'una** katılım sağlayan katılımcılar, sertifika hakkı kazanacaktır.

TEMALAR

1. Güvenlik/Savunma Planlama ve Yönetimi Anlayışında Değişim

Güvenlik Çalışmaları Nedir?

Güvenlik ve Teoriler

- Realizm ve Güvenlik
- Liberalizm ve Güvenlik
- Kopenhag Okulu ve Güvenlik
- İnşacılık ve Güvenlik
- Güvenlikleştirme
- Barış Çalışmaları

Mevcut Sistemin Analizi

Paradigma Değişimi

Yeni Yaklaşımlar

Asimetrik Tehditler ve Planlama

Savaşın Değişen Yüzü: 4. Nesil Savaş

Özel Güvenlik Şirketlerinin Kullanımı

Yüksek Teknoloji Ürünü Silah Sistemleri Kullanımı: Operasyonel ve Hukuki Boyutu İnceleme

Savunma Harcamaları

Savunma ve Antropoloji

2. Ulusal ve Uluslararası Güvenlik

Genel

- Strateji, Savaş ve Barış
- Medya ve Güvenlik
- Stratejik İletişim
- Kamu Diplomasisi
- Sivil Toplum Kuruluşları ve Güvenlik

İnsani Güvenlik - Mülteciler/Göç Hareketleri

Değişen Boyutları ile Enerji Güvenliği

Şehir Güvenliği ve Şehirlerde Muharebe

Ayaklanma ve Ayaklanmaya Karşı Koyma

Güvenlik Paradigması Dönüşümü

Ulusal Güvenlik ve Türkiye

- Millî Güvenlik Sistemi ve İşlerliği
- Terörün Değişen Boyutu
- Türkiye ve Yakın Çevresi / Orta Doğu / İran
- Türkiye - NATO İlişkileri | Türkiye - AB İlişkileri | Türkiye - ABD İlişkileri
- Türkiye - Rusya İlişkileri | Türkiye - Çin İlişkileri | Türkiye - Afrika İlişkileri

Uluslararası Güvenlik

- Uluslararası Kuruluşlar ve Yeterlilikleri
- Bölgesel Kuruluşların Artan Önemi

Millî Savunma ve Güvenlik Enstitüsü
National Defence and Security Institute

Kolektif Güvenlik

Bölgesel Güvenlik Kompleksleri

MENA | Asya-Pasifik | Orta Asya | Arktik | Doğu Akdeniz

Uzay Güvenliği

Siber-Güvenlik

Ekonomik Güvenlik

3. Jeopolitik: Bugünün Uzun Tarihi

Kavram, Tarih ve Yaklaşımlar

Soğuk Savaşın Güncel Sonuçları

Büyük Ulusların Jeopolitiği

Dünyada Sıcak Noktalar ve Jeopolitik

4. Geleceği Şekillendirebilmek

Stratejik Öngörü ve Stratejik Vizyon

Stratejik Kültür

Grand Stratejiler ve Çatışma Unsuru

Gelecek Üzerine Düşünceler

Senaryo ve Varsayım Üzerine

5. İstihbarat

İstihbarat Diplomasisi

Medya ve İstihbarat

İstihbarat: Kurumlar Arası Koordinasyon

İstihbarat Kurumları: Türleri ve Görevleri

6. Geleceğin Güvenliği

Geleceğin Güvenliğinde Endüstri 4,0

Geleceğin Güvenliğinde Yapay Zekâ

Robotik ve İnsansı Robotlar

Geleceğin Balistik, Konvansiyonel Savunma ve Uzay Sanayii

Geleceğin Güvenlik Örgütlenmesi ve NATO

Geleceğin Güvenlik Örgütlenmesi ve ŞİÖ

Geleceğin Güvenlik Örgütlenmesi ve Yeni Ordular

Geleceğin Savaşlarında Teknoloji ve İstihbarat

Geleceğin Güvenlik Kurumları ve Stratejik Yönetişim

Veri Ekolojisi, Ağ Güvenliği ve Siber Tehditler

Siber Ordu Yarışları

Dijital Ekonomi ve Geleceğin Güvenliği

Ekonomik Güvenliğin Geleceği

Gelecekte Sınır Problemleri Yönetimi

Güvenlikte Gelecek İkilemi

İnsansız Araçların Meydan Muharebesi: İHA, İKA, İDA

Güvenikleştirilen Gelecek
Yeni Medya, Veri Ekosistemi ve Güvenlik
Geleceğin Akıllı Şehirleri ve Güvenlik Yönetişi
Geleceğin Yumuşak Güç Bileşenleri
Gelecek Harekât Öngörüsü ve Savunma

7. Savunma Sanayii ve Türkiye

Nereden Nereye Geldik
Dünya Nereye Gidiyor ve Biz Nereye Gitmek İstiyoruz
Sorunlar ve Yapılabilecekler
Kümelenmeler
Proje ve Program Yönetiminde Neredeyiz
Ar-Ge Çalışmaları
Manuel, Otonom ve Yapay Zekâlı Sistemler

8. Güvenlik ve Çatışma Çevresi Aktörleri

Devletler
İttifaklar
Ulus-Üstü Yapılar (AB)
Çok Uluslu Şirketler
Devlet-Dışı Silahlı Gruplar
Özel Askerî Şirketler

9. Çağdaş Güvenlik Konuları

İnsan Güvenliği
Savunma Diplomasisi
Bulaşıcı Hastalıklar
Gıda Güvenliği
Sağlık Güvenliği
İklim Güvenliği (UNFCC)
Etnik Çalışmalar ve Entegrasyon
Kimlik Güvenliği
Kitle İmha Silahları
Deniz Haydutluğu ve Korsanlık
Ulusüstü Suçlar (Uyuşturucu, Kaçakçılık vb.)
Savunma Ticareti
Toplumsal Güvenlik
Dezenformasyon
Diaspora
Demografi | Meritokrasi | Ekonomi | Eğitim
İstihdam | Aile | Gençlik | Şehir

Millî Savunma ve Güvenlik Enstitüsü
National Defence and Security Institute

MSGE YÜKSEK İSTİŞARE KURULU

Vahit ERDEM, SSM Kurucu Müsteşarı

Murad BAYAR, SSM (E) Müsteşarı

Doç. Dr. Hasan CANPOLAT, Vali (E)

Aydın Nezih DOĞAN, Vali

M. Celalettin LEKESİZ, Vali (Emniyet E. Genel Müdürü)

Büyükelçi (E) Prof. Dr. Ali Engin OBA, TASAM Başkan Danışmanı, Çağ Üniversitesi Öğretim Üyesi

Büyükelçi (E) Tahsin BURCUOĞLU, MGK (E) Genel Sekreteri

Prof. Dr. Çağrı ERHAN, Altınbaş Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Tuğgeneral (E) Fahri ERENEL, TASAM Başkan Yrd., MSB Cari Mal ve Hiz. Ted. Dairesi (E) Başkanı

Doç. Dr. Mehmet AKÇAY, Tuğgeneral (E), MSB Teknik Hizmetler Dairesi (E) Başkanı

Kadir Nail KURT, FNSS Savunma Sistemleri A.Ş. CEO'su

Ahmet Mithat ERTUĞ, OSSA Savunma ve Havacılık Kümelenmesi Yönetim Kurulu Başkanı

Orhan AYDIN, OSTİM OSB Yönetim Kurulu Başkanı

DUAYENLER/UZMANLAR

Süleyman ŞENSOY, TASAM Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı

Büyükelçi (E) Murat BİLHAN, TASAM Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Tuğgeneral (E) Fahri ERENEL, TASAM Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Esra HATİPOĞLU, Nişantaşı Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Mesut Hakkı ÇAŞİN, Yeditepe Üniversitesi Uluslararası ilişkiler

Prof. Dr. Burak ARZOVA, Marmara Üniversitesi ve HARP Akademisi SAREN

Prof. Dr. Levent SEVGİ, Doğu Üniversitesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Tolga YARMAN, Harp Akademileri

Doç. Dr. Mehmet AKÇAY, (E) Tuğgeneral, Uzman

Doç. Dr. Haluk KORKMAZYÜREK, Çağ Üniv. ve KHO Savunma Bilimleri Enstitüsü

Yrd. Doç. Dr. Savaş BİÇER, İstanbul Esenyurt Üniversitesi, MSI Dergisi

Dr. Nejat TARAKÇI, Jeopolitikçi ve Deniz Tarihçisi

Aytekin ZİMLAN, (E) General, Uzman

Haluk BULUCU, FNSS İş Geliştirme Direktörü

Latif Aral ALIŞ, Sarsılmaz Silah ve Havacılık İhracatçıları Birliği Başkanı

Lütfi VAROĞLU, SSM Daire Başkanı

Murat DENGİZ, Uzman

Yılmaz KÜÇÜKSEYHAN, TOBB Savunma Sanayii Meclis Başkanı, SASAD

Yılmaz GÜLDOĞAN, TAI Strateji ve Teknoloji Yönetimi Başkanı

Zafer PESEN, MKEK AR-GE Daire Başkanı

Ziya İPEKKAN, Sartek Genel Müdürü

Millî Savunma ve Güvenlik Enstitüsü
National Defence and Security Institute

Dr. Can KASAPOĞLU, EDAM
Prof. Dr. Sait YILMAZ, Esenyurt Üniversitesi
Dr. J. Alb. Tarık AK, Jandarma İstihbarat Okulu
Prof. Dr. Oktay TANRISEVER, Ortadoğu Teknik Üniversitesi
Andreas WISUSCHIL, Wisuschil - Jeopolitik, Savunma ve IP Yönetimi
J. Alb. Murat KOÇANLI
Dr. Bora BAYRAKTAR, İstanbul Kültür Üniversitesi
Prof. Dr. Gonca TELLİ YAMAMOTO, Maltepe Üniversitesi
Doç. Dr. Aşkın İnci SÖKMEN ALACA, İstanbul Arel Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hüdayi SAYIN, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi
Dr. Kübra ECER, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı
Dr. Oğuz GÜNER, Amasya Üniversitesi
Prof. Dr. Giray SADIK, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Ebru CAYMAZ, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Dr. Hasan Fatih SEVAL, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Mehmet KANCI, TRT Dış Politika Analisti
Yunus Sarp YILDIRIM, ASELSAN
Tuğba GÜVEN, Jandarma Genel Komutanlığı
Prof. Dr. Emel PARLAR DAL, Marmara Üniversitesi
Büyükelçi (E) Tacan İLDEM
Büyükelçi (E) Fatih CEYLAN
Dr. Albay Fatih AKGÜL, Genelkurmay Başkanlığı
Dr. Gökberk DURMAZ, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Siyasal Bilimler Fakültesi
Doç. Dr. Albay Güngör ŞAHİN
Coşkun YILDIRIM, Vodafone Akıllı Şehirler Ekibi Üyesi